

בס"ד. שיחת ש"פ שמות, כ"ג טבת, מבה"ח שבט, ה'תשי"ט.

בלתי מוגה

1 א. הספר¹ השני מחמשה חומשי תורה נקרא בשם "שמות", לכאורה – ע"פ ההתחלה: "ואלה שמות
2 בני ישראל הבאים מצרימה". אבל, כיון שכל הספר נקרא כן, בהכרח לומר, ששם זה מבטא את התוכן
3 הכללי של הספר², ולא רק התחלתו.
4 בהתחלת הפרשה הראשונה דספר שמות נימנו שמותיהם של בני ישראל שבאו למצרים. וידועה
5 הקושיא בזה³: שמות אלו נימנו כבר, ואדרבה בפרטיות יותר, בפ' ויגש, ולשם מה צריכה התורה לחזור
6 ולמנותם בפ' שמות?

7 וגם בפ' ויגש צריך להבין: שמותיהם של בני יעקב נזכרו כבר בפ' ויצא ובפ' וישלח, וא"כ, הי'
8 מספיק לומר בפ' ויגש בקיצור שיעקב ובניו באו למצרים, והיו יודעים כבר מי הם – אף שלא היו יודעים
9 שמות הנכדים של יעקב – ולמה צריכה התורה למנותם בפרטיות?

10 במדרש איתא⁴, שהתורה מונה את שמותיהם, כדי לרמז, שכל המאיתים ועשר שנים של גלות מצרים
11 לא השפיעו על בני ישראל שישנו את שמותיהם – "לא שינו את שמם"; אותם שמות שהיו להם בבואם
12 למצרים, נשארו אצלם בצאתם משם. ולכן מדגישה התורה את שמותיהם בבואם למצרים, כדי להורות
13 שאכן אלו אותם השמות של בני ישראל כפי שנקראים בסדרות שלאח"ז ביציאת מצרים.

14 אבל לכאורה אין זה ביאור מספיק על כך שהתורה תספר אלו הם השמות שהיו לבני ישראל בעת
15 ירידתם למצרים – "ראובן שמעון" וכן הלאה; לפי פירוש המדרש נוגע רק לדעת שלא שינו את
16 שמותיהם. וכיון שהתורה אומרת "ואלה שמות בני ישראל", ומספרת ששמותיהם היו "ראובן שמעון
17 וגו'", מובן, שגם במנין פרטי השמות יש כוונה מיוחדת, מלבד הידיעה "שלא שינו את שמם", שהרי
18 בתורה הכל בדיוק.

19 ב. עוד איתא במדרש⁵ על הפסוק "ואלה שמות": "שקולים הן ישראל כצבא השמים, נאמר כאן
20 שמות, ונאמר בכוכבים שמות, שנאמר⁶ מונה מספר לכוכבים לכולם שמות יקרא. אף הקב"ה כשירדו
21 ישראל למצרים מנה מספרם כמה היו, ולפי שהם משולים לכוכבים קרא שמות לכולם, הה"ד ואלה שמות
22 בני ישראל וגו'".

23 כלומר, שהקב"ה קראם כאן בשמות בכדי לבטא את חשיבותם: כאשר בני ישראל הולכים בגלות
24 עלולים הם ח"ו להאבד שם, ולכן מונה אותם הקב"ה וקוראם בשמות, כדי שגם בגלות לא יבטלו. שכן,
25 "דבר שבמנין לא בטל"⁷, ומכל-שכן שלא נאבד דבר הנקרא בשם, שזוהי חשיבות יתרה מכמו "דבר
26 שבמנין"⁸.

27 וכפי שמצינו בדין שכחה, שכאשר בעה"ב שוכח תבואה או פירות בשדה, הרי זו שכחה ושייך לעניים.
28 אבל כאשר שוכח דבר הנקרא בשם, כלשון המשנה⁹: "כל זית שיש לו שם" – אין זו שכחה. כלומר,
29 הגם שלפי שעה ובחיצוניות שכחו בעה"ב, אין זה כמו כל השכחות, שנעשים הפקר לעניים, כי בגלל
30 חשיבותו אין זו שכחה אמיתית, ובפנימיות לא שכחו בעה"ב מעולם.

(5) שמור"ר פ"א, ג.

(6) תהלים קמז, ד.

(7) ביצה ג, ב. שו"ע יו"ד סק"י ס"א.

(8) דבר שבמנין – מדרבנן לא בטל (רמ"א שם). דבר שיש לו שם אינו שכחה –

נלמד מן הכתוב – מדאורייתא (רמב"ם הל' מתנות עניים פ"ה

הכ"ג).

(9) פאה פ"ז מ"א.

(1) שיחה זו הוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידיש), ונדפסה בלקו"ש ח"ג ע' 843 ואילך. במהדורא זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה.

(2) ראה מדרש תדשא פ"כ: בכל הספרים הקדושים יש בהן חכמה בינה ודיעה למה נכתבו ונקרא שמם כו' למה נקרא שמו בראשית כו'.

(3) תורה אור ותורת חיים ריש פרשתנו. ובכ"מ.

(4) פענח רוא ריש פרשתנו בשם מדרש. וראה ג"כ בעל

הטורים כאן.